

TOMO ČESEN V JUŽNI STENI LOTSEJA IN V ZAHODNI STENI ANAPURNE

SAM V DIVJI HIMALAJSKI STENI

MARJAN RAZTRESEN

Na dolgo, naporno in predvsem nadvse tvegano pot v Himalajo je 28. marca odpotoval kranjski alpinist Tomo Česen, vrhunski plezalec svetovnega slovesa, ki namerava čisto sam in v alpskem slogu preplezati južno steno 8516 metrov visoke Lotseja, potem pa nemara še — tudi sam in v enakem slogu — zahodno steno 8091 metrov visoke Anapurne I. Z njim sta z ljubljanskega letališča odpotovala le dva spremljevalca: zdravnik Jani Kokalj iz Kranjske gore in snemalec Tomaž Ravnihar iz Tržiča.

»Če bo šlo vse po sreči in po načrtih,« je dejal pred odhodom Tomo Česen, »bomo v sredo odpotovali iz Ljubljane, v petek bomo v nepalski prestolnici Katmanduju, v ponedeljek, 2. aprila, pa bi že lahko z majhnim letalom odpotovali v Luklo, vasico pod himalajskimi hribi, cd koder je šest dni hoje do baznega

popotniških poteh, se nikakor ni treba bati, da bi jih na mejah smatrali za prekupčevalce in nasploh sumljive tipe in jih na mejnih črtah nihče ne sprašuje, če jim je treba kaj cariniti, ker je takšno vprašanje nesmiselno.

Tako je po svetu in v tistem delu Evrope, kamor bi čez slabi dve leti želeli priti tudi mi.

Pri nas grozijo, da bo državna meja še bolj delila in ločevala kot doslej in da bo pas ob meji še širši kot doslej, v tem kilometrskem pasu pa da se bodo močno povečale pristojnosti vojske. Planinca in popotnika bo pravzaprav lahko vsak vojak spraševal, kaj tam počenja, vedno ga bodo lahko odpeljali v vojaško obmejno stražnico in ga tam preiskovali in zasliševali.

Bistveno se bodo, kot kaže, omejile možnosti alternativnega turizma v naši državi Jugoslaviji: ali bo še varno hoditi po gozdnih in planinskih poteh južnih in vzhodnih republik, kjer imata vojska in policija več pristojnosti, kot je zdaj normalno v svobodni Evropi? Ali bo človek tvegati potovanje na tamkajšnje gorske vrhove, ko bodo zagrozili z razširjenim obmejnim pasom in poleg tega še z izrednim stanjem in policijsko uro?

Ali res postajamo temna oaza v svobodni Evropi?

Marjan Raztresen

tabora, ki ga nameravam postaviti pod južno steno Lotseja v višini 5100 metrov. Predvidevam, da bi potreboval vsaj dva aklimatizacijska vzpona, ki ju nameravam opraviti v steni Lotse Šara; v tej steni, ki jo dobro poznam, nameravam za aklimatizacijo priplezati do višine 6500 in 7000 metrov, nakar bom dovolj prilagojen na višino — in potem bo šlo zares. Če bo vreme ugodno, se bom stene Lotseja lotil takoj, sicer bom čakal na kolikor mogoče stabilno vreme, se pravi takšno, ko bo popoldne snežilo, ponoči in dopoldne pa bo lepo. Sredi aprila bi se torej lahko lotil stene.»

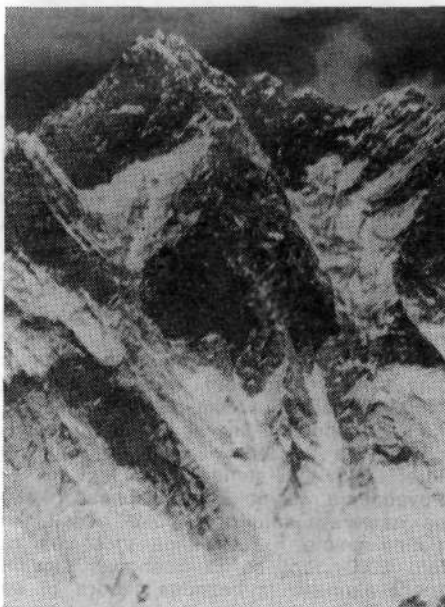
Povedal je še nekaj podrobnosti, kako se namerava lotiti te visoke himalajske skalne gmote, »plezalskega problema za leto 2000«, kot so jo imenovali številni znani alpinisti: iz baznega tabora bi se odpravil popoldne, ko bi snežilo, nakar bi se zvečer vreme izboljšalo in bi vso noč plezal. Težave pričakuje v višini kakšnih 8300 metrov in višje. Za plezanje na vrh in nazaj v bazni tabor bi potreboval tri do štiri dni, za počitek ta čas ne bi bilo nobenega časa, ker človek v tako izjemnih višinah ne more počivati v pravem smislu besede, po nekaj ur dnevno pa bi spal pod kakšnimi spodmoli, v snežnih luknjah ali na sicer pred vetrom in mrazom čimbolj zavarovanih krajih. S seboj bi vzel le najnujnejšo opremo, med drugim spalno vrečo in ne predebelo stometrsko vrv, pa seveda nekaj klinov in vponk, nekaj pijače in malo hrane. Skoraj vso obleko, ki jo bo vzel s seboj, bo imel oblečeno, da mu je ne bo treba nositi v nahrbtniku.

KAKŠNA JE TA STENA?

Lotse je z 8516 metri četrta najvišja gora na svetu. Prvič so ljudje stali na njegovem vrhu leta 1956, ko sta jo po severni strani preplezala člana švicarske odprave Ernst Reiss in Fritz Luchsinger. Zdaj je njuna smer znana kot normalni pristop na vrh — in je doslej tudi edina smer na vrh.

Južno steno, ki jo namerava sam preplezati Tomo Česen, so začele alpinistične odprave oblegati v sedemdesetih letih; takrat je poskušala italijanska odprava pod vodstvom slavnega Ricarda Cassina, v kateri je bil tudi zdaj morda še slavnnejši Reinhold Messner. Odnehati so morali praktično že v vzhodju stene, Messner pa je takrat imenoval to steno »alpinistični problem leta 2000«.

Leta 1981 je v tej steni poskušala jugoslovanska odprava pod vodstvom pokoj-

Južna stena Lotseja, ki je od vznožja do vrha gore doslej še ni nihče preplezal

nega Aleša Kunaverja, ki je dosegla višino 8200 metrov in je tako rekoč tik pred koncem v prav pustolovskem plezanju v levem delu v višini 8100 metrov prišla na zahodni greben, kar pomeni, da je steno preplezala, vendar na vrh gore ni prišla.

Nekaj let za Jugoslovani so prišli Poljaki in poskušali najprej priplezati na Lotse Šar in od tod proti glavnemu vrhu. Ističasno sta po jugoslovanski smeri poskušala priplezati na vrh francoska alpinista, in sicer v alpskem slogu. To je bil kar lep dokaz, da je v Lotseju mogoče tudi kaj takega. Dosegla sta višino 7500 metrov, ko pa sta opazila nesrečo Poljakov v sosednji smeri, sta se očitno ustrašila in sestopila. Sledilo je še nekaj poljskih odprav, ki pa so morale vedno odnehati nekaj nad 8000 metri.

Lansko pomlad je to steno poskušala splezati tudi mednarodna odprava, v kateri so bila številna zvaneča imena in ki jo je vodil slavn Reinhold Messner. Kljub vsemu temu pa je odnehala še precej nižje kot druge odprave pred njo. Za njimi je lansko jesen poskušal še Poljak Jerzy Kukuczka s svojo odpravo, mož, ki je poleg Messnerja doslej edini stal na vrhovih vseh 14 osematisočakov na svetu, vendar niti njemu ni uspelo. Še več: odprava je končala nadvse nesrečno, saj se je Kukuczka smrtno ponesrečil.

Zadnji obisk je stena doživela letošnjo zimo, vendar sta se morala Francoz Profit in Španec Lucas zadovoljiti z višino 7200 metrov.

NATANČNA ANALIZA

Že samo ti podatki dovolj zgovorno pričajo o tem, kako mogočna je ta južna stena Lotseja, ki je karseda kompleksen problem. Visoka je 3200 metrov — toliko kot tri Severne triglavske stene skupaj. Čisto tehnično ni tako zahtevna kot na primer severna stena Jannuja (Kumbakarne), ki jo je lansko pomlad Tomo Česen preplezal v alpskem slogu, kar velja za največji alpinistični dosežek lanskega leta na svetu. Vendar je južna stena Lotseja za dobrih 700 metrov višja od severne stene Kumbakarne — in tudi vrh Lotseja je za celih 800 metrov višji od vrha Jannuja, kar je v teh višinah kajpada upoštevanja vredna razlika.

Velik problem v Lotsejevi steni so ledne in snežne razmere. Če je snega dovolj, povzročajo velikanske težave plazovi, če pa je malo ledu, je stena zaradi padajočega kamenja izredno nevarna.

Naslednja težava je vreme. Celotna Lotsejeva stena skupaj s steno Lotse Šara in Nuptseja je namreč ogromna naravna pregrada, ob kateri se vsako popoldne zaustavijo velikanske gmote oblakov, posledica pa so sneženje, megla in veter. Vsa ta dejstva skupaj so seveda dovolj velik razlog, da je južna stena Lotseja plezališče le za najboljše alpiniste na svetu, ki pa jim je do zdaj še ni uspelo preplezati.

KAJ PA PO VZPONU?

»Kolikor bo le mogoče hitro bom splezal Lotsejevo steno,« nam je dejal Tomo Česen, »kar pa bo velik del odvisno od vremena. Ko bom na vrhu, se bom šele odločil, po kateri smeri naj sestopim, po smeri vzpona ali po normalni smeri v Zahodno globel in prek Ledenega slapu v bazni tabor pod Everestom in Lotsejem, od koder so še kakšni trije dnevi hoje okoli gore do vznožja južne stene Lotseja. Največji del bo odvisno od vremena, kje bom sestopil. Če po smeri vzpona ne bo za sestop večjih težav, se bom seveda spustil tod, saj bom smer že poznal, sicer se bom odločil za — kot zdaj mislim — tvegano smer v Zahodno globel med Everestom in Lotsejem, kjer so velikanske ledeniške razpoke in kjer se je v meglenem vremenu prav lahko izgubiti v belem prostranstvu. Kot so mi pripovedovali ljudje, ki so že plezali v južni steni Lotseja, bi se v normalnem vremenu verjetno lahko vrnil v bazni tabor po isti smeri.«

Če bo po vrnitvi z Lotseja Česen še našel toliko koncentracije, se bo odpravil še pod zahodno steno Anapurne I, desete najvišje gore na svetu, ki je bila nasploh prvi osematisočak, na katerem je stal človek že leta 1950. V več kot 3000 metrov visoki zahodni steni te gore zdaj še ni smeri, ki bi peljala na glavni vrh.